

ADVIES

De toekomstperspectieven voor de Europese samenwerking op jeugdbeleid

Het Europese jeugdbeleid wordt in 2009 van een nieuw kader voorzien. De conclusies van de Raad van Ministers van mei 2007 geeft een eerste aanzet voor dit nieuwe kader. Een aantal elementen uit dit document verdient onze aandacht. We gaan in op volgende elementen:

- *Geïntegreerd jeugdbeleid*
- *Open Coördinatiemethode*
- *Youth Pact*
- *Gestructureerde dialoog*
- *Jeugdparagraaf*
- *Intergenerationele solidariteit*

VLAAMSE JEUGDRAAD	
3 oktober 2007	ADVIES 07/13

Advies toekomstperspectieven voor de Europese samenwerking op jeugdbeleid

De Vlaamse Jeugdraad in vergadering op 3 oktober 2007 onder voorzitterschap van Stefaan Marien en waarbij aanwezig waren:

Ramses Buekens, Kathleen Claessens, Rob De Donder, Toon Fonteyne, Bruno Houthoofd, Kurt Janssens, Barbara Poppe, Elizabeth Van der Plaetsen, Tess Van Deynsse, Matti Vandemaele, Eva Vereecke, Laura Wauters

Brengt unaniem het volgende advies uit:

1. Inleiding

In 2002 keurde de Raad van Ministers van Jeugd van de Europese Unie een resolutie goed die een nieuw kader voor samenwerking in jeugdzaken vastlegde. De basis voor dit kader werd gevormd door het Witboek "Een nieuw élan voor Europa's jeugd". Eind 2008 lopen de prioriteiten van het Witboek af. In 2009 is er een evaluatie gepland van het Europese jeugdbeleid. Daarna komt er een nieuw kader voor Europese samenwerking in jeugdzaken.

In mei 2007 kwamen de Ministers van Jeugd van de EU samen om na te denken over het toekomstig Europees jeugdbeleid. Dit resulteerde in het document "*Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting with the Council, on future perspectives for European cooperation in the field of youth policy*". Dit document is een eerste aanzet naar een alomvattend kader voor het jeugdbeleid in de Europese Unie in 2009.

2. De reden van dit advies / het belang voor kinderen en jongeren

Het Europese jeugdbeleid is er voor Europese jongeren. Vlaamse jongeren zijn ook burgers van Europa en dus is het van belang dat het Europese jeugdbeleid afgestemd is op de noden en verzuchtingen van jongeren in Vlaanderen. Het kader waarbinnen het Europese jeugdbeleid vorm zal

krijgen, is een selectie van thema's en dossiers waarrond vanaf 2009 prioritair gewerkt zal worden. Hierop zal men zich met andere woorden baseren om nieuwe Europese initiatieven voor de jeugd te ontwikkelen. Vandaar het belang van dit verhaal voor jongeren in Vlaanderen.

De Vlaamse Jeugdraad was nauw betrokken bij de follow-up van het Witboek, zowel op Vlaams als op Europees niveau. De doelstellingen die uit het Witboek kwamen en die liepen van 2002 en verder gaan tot 2008 heeft de Vlaamse Jeugdraad van dicht bij opgevolgd. Wanneer er in 2009 een nieuw kader komt voor Europese samenwerking in het jeugdbeleid, wil de Vlaamse Jeugdraad graag zijn steen blijven bijdragen en van dichtbij betrokken worden bij de verwezenlijking ervan.

Zoals gezegd is het document dat het kader van het toekomstig Europese jeugdbeleid zal vormen een aanzet. De aangehaalde punten blijven vrij algemeen. Het document zet dus de algemene krijtlijnen van het Europese jeugdbeleid uit, maar heeft in een later stadium verdere invulling. Met dit advies geven we een aantal richtingen voor verdere invulling aan.

3. Het advies

De resolutie is een eerste aanzet voor het toekomstig Europese jeugdbeleid. Er zal m.a.w. nog veel gesleuteld worden aan dit document vooraleer het definitieve kader voor Europese samenwerking op vlak van jeugdbeleid vorm zal krijgen. Toch weerhoudt het document een aantal elementen dat aandacht verdient.

De Vlaamse Jeugdraad pleit voor

- Het houden van gemengde Raadsformaties op Europees niveau. Ministers van Jeugd komen dan samen met ministers van andere, voor jongeren en kinderen relevante vakgebieden;
- Meer volutarisme in het kader van de OMC;
- Een betere monitoring van de rapporten die worden geschreven in het kader van de Open Coördinatiemethode. Deze monitoring gebeurt dan door nationale jeugdraden die het proces van dichtbij opvolgen;
- Een grotere betrokkenheid van jongeren bij de maatregelen die worden uitgewerkt om de doelstellingen van het Jeugdcompact en de Lissabonstrategie te realiseren;
- Een grotere transparantie in de rapportering over de Lissabonstrategie en het Jeugdcompact opdat het duidelijk zou worden hoe jeugd aan bod komt in deze rapportering;
- Een verbetering van de participatie aan Youth Events in het kader van de gestructureerde dialoog. De Youth Events moeten legitieme vertegenwoordigers samenbrengen die met kennis van zaken met elkaar in discussie treden. De conclusies van de Youth Events moeten op een democratische manier tot stand komen waarbij alle vertegenwoordigers de kans krijgen om hun stem te laten horen;
- Een degelijke investering in de organisatie van de gestructureerde dialoog. Dit is een project waar naast ambitie ook voldoende middelen moeten tegenover staan, ten einde van deze gestructureerde dialoog een werkend inspraakinstrument te maken. Het European Youth Forum en de nationale jeugdraden zijn natuurlijke partners om van dit project een succes te maken;
- Het ontwikkelen van een jeugdparagraaf in het Europese besluitvormingsproces. Die jeugdparagraaf moet een politieke toetsing zijn van beleidsmaatregelen die voor kinderen en jongeren relevant zijn. Die toetsing moet gebeuren door de beleidsmakers tijdens de ontwikkeling van de beleidsmaatregel;

- Het opnemen van het thema intergenerationele solidariteit op Europees niveau en de uitdagingen voor jongeren die ermee gepaard gaan.

Geïntegreerd Jeugdbeleid

De resolutie pleit voor een reële geïntegreerde benadering van jeugdbeleid. Dit is, nog volgens de resolutie, noodzakelijk om jeugdbeleid effectief en duurzaam te maken. De Vlaamse Jeugdraad onderschrijft al langer deze stelling. De Vlaamse Jeugdraad is er dan ook van overtuigd dat een geïntegreerd jeugdbeleid noodzakelijk is om het beleid in meerdere beleidsdomeinen kind- en jeugdvriendelijker te maken. Dit wordt overigens bevestigd door de Wereldbank in zijn 'World Development Report 2007'.¹ De Vlaamse Jeugdraad hoopt dan ook in de toekomst niet alleen beleidsrotondes te zien op Vlaams niveau, maar ook gemengde Raadsformaties op Europees niveau.

Eerder bracht de Vlaamse Jeugdraad al een advies (Advies 04/22 "Geïntegreerd Jeugdbeleid") uit over dit onderwerp. Vandaar dat we er hier niet verder op ingaan.

Open Coördinatiemethode (OMC)

De Vlaamse Jeugdraad is over het algemeen tevreden met de OMC. Het laat toe de jongeren en de jeugdsector te betrekken bij de rapporten die op Vlaams niveau worden opgemaakt over de prioriteiten in het Europese jeugdbeleid. Bovendien is de Vlaamse Jeugdraad ook betrokken bij de opmaak van die rapporten. Dit is geen evidentie, zo blijkt uit vele voorbeelden uit andere Europese landen.

Toch hebben we een aantal opmerkingen bij de OMC. De Vlaamse Jeugdraad is van mening dat Europa wat ambitieuzer mag zijn op het vlak van jeugdbeleid. De OMC betekent immers niet meer dan de mainstreaming van de laagste gemene deler. Het Europese jeugdbeleid stemt zich met andere woorden af op de lidstaat met het laagst brandende pitje op vlak van jeugdbeleid. De Vlaamse Jeugdraad zou graag wat meer voluntarisme zien op het vlak van jeugdbeleid zodanig dat er reële vooruitgang kan geboekt worden.

In het kader van de OMC produceren de lidstaten vaak voortgangsrapporten. Nu is het zo dat lidstaten veel vrijheid krijgen om de voortgang in hun rapporteringen te omschrijven. De Vlaamse Jeugdraad stelt voor om het proces van rapporteringen beter en meer te monitoren. De Vlaamse Jeugdraad pleit voor een verplicht advies van de jeugdraad over de voortgangsrapporten. Ook de Raad van Europa kan hier optreden als een extern controleorgaan. Deze twee onafhankelijke instanties kunnen dan, samen met de overheden, verzekeren dat er op het veld reële vooruitgang wordt gemaakt op het vlak van het jeugdbeleid. Een andere mogelijkheid voor een betere monitoring ligt in het officialiseren van het Shadow Report van het European Youth Forum.

Youth Pact

Sinds 2005 maakt het Youth Pact deel uit van de Lissabondoelstellingen. Het is sinds dat moment dat jongeren betrokken partij zijn in het realiseren van de doelstelling om van de EU de meest performante economie te maken in de wereld. Met de goedkeuring van het Jeugdcompact erkent de Raad van Ministers de rol en het belang van jongeren in de totstandkoming van de Lissabondoelstellingen. Op zich is de Vlaamse Jeugdraad zeer te spreken over deze logica. Eerder echter formuleerde de Vlaamse Jeugdraad een aantal bemerkingen bij de inhoud die terug te vinden zijn in Advies 05/18.

Naast de inhoudelijke opmerkingen heeft de Vlaamse Jeugdraad nog wat bedenkingen bij de realisatie van de doelstellingen.

- Ten eerste volstaat het niet om maatregelen uit te werken voor jongeren. Betrokkenheid van jongeren en de jeugdsector bij de realisatie van het Jeugdcompact is minstens even belangrijk. Inspraak van de doelgroep zal ervoor zorgen dat de maatregelen meer gedragen zijn. De

¹ The World Bank, *World Development Report. Development and the Next Generation*, 2007, p. 215-219

Vlaamse Jeugdraad is dan ook vragende partij om meer betrokken te worden bij de realisatie van het Jeugdcompact.

- Ten tweede heeft de Vlaamse Jeugdraad ook wat vragen bij de transparantie van het proces van rapportage over het Jeugdcompact. Jaarlijks wordt een verslag gemaakt met de geboekte vooruitgang op het vlak van de Lissabondoelstellingen, en dus ook op het vlak van het Jeugdcompact. Toch blijft het voor de Vlaamse Jeugdraad onduidelijk hoe het Jeugdcompact in deze rapportage aan bod komt. We vragen m.a.w. meer transparantie als het gaat over de rapportage in het kader van het Jeugdcompact.

Daarnaast vraagt de Vlaamse Jeugdraad eveneens om rekening te houden met de realiteit van de staatsstructuur van federale staten. In Vlaanderen is jeugdbeleid een materie van de deelstaten, zo ook dus voor de rapportering over het Jeugdcompact. Toch werd het Jeugdcompact door de federale regering goedgekeurd, terwijl jeugdzaken een exclusieve bevoegdheid van het niveau van de deelstaten is.

Gestructureerde dialoog en Youth Events

De Vlaamse Jeugdraad is altijd voorstander geweest om van Europese Youth Events² een echte participatieve oefening te maken. Vroeger waren de Youth Events vooral 'one-shots' waarbij jongeren van overal in Europa werden samengebracht om te discussiëren over allerlei onderwerpen. Op zich is dat misschien waardevol, maar deze Youth Events kenden toch wat gebreken. De jongeren misten vaak de legitimiteit om te spreken namens de jongeren in hun thuisland en bovendien ontbrak het hen vaak aan kennis van zaken om over de thema's die op tafel lagen te discussiëren. Dit is niet de schuld van de deelnemende jongeren, maar wel van de manier waarop de Youth Events waren georganiseerd. Het resultaat was dan ook dat de conclusies van zo'n Youth Event naar waarde werden geschat, namelijk de mening van een klein aantal jongeren waarvan zeker niet kan gezegd worden dat die strookt met de mening van 'de Europese jongere'!

De Vlaamse Jeugdraad heeft er altijd voor gepleit om van de Youth Events een waar participatief proces te maken waarvan conclusies door een breed jongerenpubliek in Europa worden gedragen.

Zo'n waar participatief proces moet essentieel aan een aantal voorwaarden voldoen:

- De jongeren op een Youth Event moeten namens jongeren in hun thuisland kunnen spreken. Het is niet de bedoeling dat ze hun eigen mening ventileren, maar wel gefundeerde voorstellen verdedigen waarin de meeste jongeren zich in kunnen terugvinden. Deze voorstellen kunnen het best ontleend worden aan nationale jeugdleden. Zij treden op als vertegenwoordiger van jongeren en in die hoedanigheid zijn zij het meest geschikte orgaan om jongerenvertegenwoordigers te selecteren.
- De jongerenvertegenwoordigers moeten de kans krijgen zich voor te bereiden op een Youth Event. Het is dus van belang om op tijd te weten welke thema's aangeboord zullen worden. Op die manier kunnen jongerenvertegenwoordigers zich op een degelijke manier voorbereiden, daarin ondersteund door hun nationale jeugdraad.
- Op het Youth Event zelf moeten de conclusies op een democratische manier tot stand komen. Iedere jongerenvertegenwoordiger moet de kans krijgen de kans om zijn gedragen mening naar voor te brengen en om gehoord te worden.

Onlangs lanceerde de Europese Commissie de gestructureerde dialoog. Dit initiatief wil een dialoog opzetten met jongeren over thema's die op Europees niveau hun beslag krijgen. Het is dan de bedoeling om een dialoog en een discussie te organiseren op lokaal, regionaal en nationaal niveau met zoveel mogelijk jongeren. Uiteindelijk moet deze gestructureerde dialoog zorgen voor input in de dialoog op Europees niveau, dit gebeurt dan in het Youth Event. Deze bottom-up benadering moet ervoor zorgen dat jongeren meer betrokken worden bij Europese discussies.

² Onder Youth Events verstaan we conferenties die jongeren samenbrengen om te discussiëren over Europese thema's. Uit die discussies worden conclusies opgesteld die worden voorgesteld als een weergave van de mening van jongeren uit Europa. Het gaat o.m. om de Youth Events van de Europese voorzitterschappen, de European Youth Week, ...

De Vlaamse Jeugdraad verwelkomt dit initiatief en erkent de poging om meer kinderen en jongeren bij het Europese beleid te betrekken. Het is zeker een tegemoetkoming aan onze vraag naar een echt participatief proces. Toch wil de Vlaamse Jeugdraad ervoor pleiten om van deze gestructureerde dialoog een degelijk instrument te maken dat werkt. Het mag dus niet bij een goedbedoelde poging blijven, maar er moet werk gemaakt worden van een dialoog die reëel is. We beseffen maar al te goed dat de gestructureerde dialoog geen evidente onderneming is. In het verleden is het vaak moeilijk gebleken om jongeren (en Europese burgers tout court) warm te maken voor Europese discussies. Daarom is het van belang om de nodige inspanningen te wijden aan de organisatie van een gestructureerde dialoog. Als de Europese Commissie de dialoog met jongeren ernstig neemt, dan moet zij durven te investeren in actieve en creatieve methoden om jongeren te betrekken.

De organisatie van een gestructureerde dialoog met jongeren is dus geen evidentie. Daarom stelt de Vlaamse Jeugdraad voor om een partnerschap aan te gaan met de organen die optreden als vertegenwoordigers en belangenbehartigers van jongeren. Deze organisaties hebben een natuurlijk contact met jongeren en een samenwerking zal de kans op succes verhogen. Daarom pleit de Vlaamse Jeugdraad om op Europees niveau samen te werken met het European Youth Forum. Op nationaal niveau zijn de nationale jeugdramen de meest aangewezen partners. Mocht blijken dat deze partners niet representatief genoeg zijn, dan is het zaak om de nodige stappen te ondernemen om hen representatief te maken, eerder dan te zoeken naar nog andere instrumenten en kanalen om jongeren te raadplegen. Jongeren, maar ook beleidsmakers zijn er immers niet mee gediend dat een veelheid van actoren hen vertegenwoordigt. Het is dus beter één sterke partner te hebben, dan tien zwakke die versnipperd zijn.

De uiteindelijke bedoeling van de inspanningen verbonden aan de gestructureerde dialoog en aan de Youth Events is het empoweren van jongeren in Europa. Dit zal resulteren in conclusies en meningen die door jongeren uit Europa worden aangereikt. Idealiter zullen de Youth Events dus conclusies aanreiken die gedragen worden door een meerderheid van jongeren in Europa. Als dit participatieve proces kan gerealiseerd worden, verwacht de Vlaamse Jeugdraad niets minder dan dat met de resultaten van dit participatief proces rekening gehouden wordt in de totstandkoming van het Europese beleid en dat het Europese beleid tegemoet komt aan de verzuchtingen van jongeren in Europa.

Jeugdparagraaf

De Vlaamse Jeugdraad beschouwt de jeugdparagraaf als een nuttig instrument om het beleid jeugdriendelijker te maken. Toch is de mening van de Vlaamse Jeugdraad genuanceerd. De jeugdparagraaf zoals die bestaat in Vlaanderen onder de vorm van de Kindereffectenrapportage (KER) en in de stad Antwerpen is in zijn intenties een waardevol initiatief. De realiteit van deze twee voorbeelden leert ons echter dat een administratieve invulling van de jeugdparagraaf niet de meest efficiënte aanpak is.

De Vlaamse Jeugdraad pleit daarentegen voor een jeugdparagraaf die politiek van aard is. Het is dus aan de beleidsmaker om de impact van zijn voorstellen in te schatten. Op die manier wordt de jeugdparagraaf niet onderworpen aan een technische en administratieve oefening post factum, maar kan het een instrument zijn om een jeugdreflex teweeg te brengen in beleidsdomeinen waar niet altijd aan de relevantie voor jongeren wordt gedacht. De Jeugdparagraaf wordt volgens de Vlaamse Jeugdraad best doorgevoerd door de beleidsmaker tijdens het maken van het beleid. Op die manier heeft die beleidsmaker de kans om effectief de jeugdtoets door te voeren en om eventueel stakeholders te raadplegen. Zo kan op een degelijke wijze werk gemaakt worden van een jeugdriendelijk beleid.

De Vlaamse Jeugdraad wil het gebruik van een jeugdparagraaf in het Europese besluitvormingsproces absoluut promoten. Het is evenwel voor de goede werking ervan noodzakelijk dat de hierboven omschreven voorwaarden vervuld zijn. Op die manier kan de jeugdparagraaf op Europees niveau een meerwaarde betekenen voor jongeren en een jeugdriendelijker beleid bewerkstelligen. De Vlaamse Jeugdraad ondersteunt de inspanningen van het European Youth Forum om een jeugdparagraaf te lanceren in het Europese Parlement.

Intergenerationele solidariteit

Zonder twijfel wordt de vergrijzing één van de grootste uitdagingen van vandaag en morgen. Voor beleidsmakers, maar ook voor ouderen en – niet in het minst – de jongere generaties. Deze laatste worden in het vergrijzingsvraagstuk zelf niet echt aan het woord gelaten, terwijl ze wel een groot deel van de oplossing vormen. Als Vlaamse Jeugdraad willen we duidelijk maken dat jongeren partners kunnen en moeten zijn in het debat en dat de grijzer wordende samenleving de verantwoordelijkheid is van iedereen: beleidsmakers, middenveld en burgers.

Daarom koos de Vlaamse Jeugdraad ervoor om gedurende drie jaar werk te maken van deze uitdaging. We willen dat doen met respect voor alle generaties, maar ook met het nodige zelfbewustzijn, omdat we beseffen dat voor ons veel afhangt van de uitkomst van dit debat. We doelen daarbij niet alleen op de gevaren van de vergrijzing, maar zeker ook op de kansen. Wij pleiten voor duurzaamheid, in oplossingen en streefdoelen, voor iedereen, en zeker ook voor de generaties die nog volgen.

Een voorbeeld van een intergenerationeel probleem is de betaalbaarheid van het sociale systeem. In dit verhaal kijken beleidsmakers automatisch naar de sociale partners als betrokken actoren. Jongeren daarentegen worden niet direct als gesprekspartners beschouwd in dit debat. Toch zijn het de kinderen en jongeren van vandaag die een belangrijke verantwoordelijkheid zullen hebben t.o.v. de steeds groter wordende groep van ouderen. De vergrijzing zal implicaties hebben voor de financiële situatie van de zij die vandaag jong zijn in Vlaanderen. De Vlaamse Jeugdraad is van oordeel dat dit kinderen en jongeren in dit centenverhaal ook een stem moeten krijgen. Natuurlijk is dit centenverhaal maar één voorbeeld. Ook in andere intergenerationele uitdagingen wil de Vlaamse Jeugdraad graag, op een constructieve manier, zijn verantwoordelijkheid opnemen en jongeren een stem geven.

Daarom pleit de Vlaamse Jeugdraad ervoor om deze uitdaging ook op Europees niveau op te nemen. Het probleem van de vergrijzing stelt zich niet alleen in België. In de meeste, zometert alle, andere Europese lidstaten wordt de samenleving geconfronteerd met een steeds verouderende bevolking.

Jeugdbeleid is er ook voor kinderen

In Vlaanderen heeft jeugdbeleid zowel kinderen als jongeren als doelgroep. In Europa is dit niet altijd zo'n evidentie. Jeugdbeleid wordt er door veel betrokken actoren nauwer geïnterpreteerd. Het jeugdbeleid heeft dan vooral jongeren als doelgroep. Kinderen vallen dan onder een specifiek kinderbeleid.

De Vlaamse Jeugdraad pleit ervoor om onder het jeugdbeleid zowel kinderen als jongeren te ressorteren. Een uitbreiding van de doelgroep op Europees niveau naar kinderen mag wel niet gepaard gaan met een relatieve vermindering van de budgetten die worden besteed aan deze doelgroep.

4. Besluit

De tekst die hier voorligt, is een eerste aanzet naar een nieuw kader voor Europese samenwerking op het vlak van het jeugdbeleid. Het is dus logisch dat de tekst niet meer dan een aantal richtingen aangeeft en vrij algemeen blijft. Met het advies geeft de Vlaamse Jeugdraad een aantal wegwijzers aan de Raad van Ministers. We hopen dat in de verdere invulling van het kader rekening wordt gehouden met de door ons gelanceerde voorstellen. De Vlaamse Jeugdraad blijft sowieso de ontwikkeling van het nieuwe kader opvolgen. Daarnaast blijft de Vlaamse Jeugdraad graag betrokken bij de totstandkoming van het uiteindelijke jeugdbeleid dat in 2009 wordt gevormd.